

Funkcjonariusz straży granicznej

335102

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Ostatnia aktualizacja - 09.2009 r.

Do podstawowych zadań funkcjonariusza Straży Granicznej należy ochrona granicy państwowej, kontrola ruchu granicznego, rozpoznawanie i wykrywanie przestępstw oraz wykroczeń granicznych (nielegalnej migracji, przemytu towarów) i innych określonych w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 234, poz.1997 z późn. zm.).

Po przystąpieniu Polski do strefy Schengen szczególnie ważnym zadaniem stała się skuteczna ochrona granicy wschodniej, która jest jednocześnie granicą zewnętrzną Unii Europejskiej. Do obowiązków funkcjonariuszy ochraniających zewnętrzną granicę lądową należy: całodobowe jej patrolowanie, monitorowanie miejsc szczególnie zagrożonych nielegalnym jej przekraczaniem oraz dbanie o stan znaków i urządzeń służących do ochrony granicy. Podczas wykonywania tych czynności funkcjonariusze wykorzystują pojazdy wyposażone w kamery termowizyjne, noktowizory, motocykle, motocykle czterokołowe, samochody terenowe, zimą skutery śnieżne, a na akwenach wodnych łódki i motorówki. Trudno dostępne odcinki granicy patrolowane są konno lub pieszo. Zadaniem funkcjonariuszy jest również zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w przejściach granicznych, w strefach nadgranicznych i na drogach dojazdowych do granicy.

Ochroną granicy morskiej zajmują się funkcjonariusze zatrudnieni w dywizjonach Morskiego Oddziału Straży Granicznej. Do wykonywania swoich czynności służbowych wykorzystują statki patrolowe, a także jednostki interwencyjno-pościgowe. Ich zadaniem jest przeciwdziałanie przemytowi osób i towarów drogą morską, a także sprawowanie nadzoru nad eksploatacją polskich obszarów morskich i przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach. Funkcjonariuszy strzegących granicy morskiej, w patrolowaniu i w sytuacjach interwencyjnych, wspierają służby lotnicze.

Kolejnym zadaniem funkcjonariuszy na granicy zewnętrznej jest dokonywanie kontroli granicznej w przejściach granicznych (drogowych, kolejowych, rzecznych, morskich, lotniczych). Kontrolerzy zobowiązani są przestrzegać procedur zawartych w „Kodeksie granicznym Schengen”. Do ich czynności służbowych należy: sprawdzanie autentyczności dokumentów uprawniających osobę do przekroczenia granicy oraz przewozu towaru przy wykorzystaniu Systemu Informacyjnego Schengen, pozwalającego wykryć osoby poszukiwane, zagrażające bezpieczeństwu, skradzione pojazdy i inny przewożony sprzęt. Mogą przeprowadzać kontrole osobiste, przeglądać zawartość bagaży. Zatrzymują i cofają do nadawcy przewożone substancje szkodliwe, tj. materiały jądrowe, promieniotwórcze, środki chemiczne, biologiczne, odpady. Przeciwdziałają przemieszczaniu przez granicę towarów bez znaków akcyzy, środków niebezpiecznych (broni, materiałów wybuchowych), środków odurzających i narkotyków.

Do obowiązków funkcjonariuszy należy również ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej, która polega na obserwacji statków powietrznych przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach oraz informowanie o tych przelotach właściwych jednostek Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej.

Po zniesieniu kontroli granicznej na granicach wewnętrznych, czyli z państwami z grupy Schengen (granica południowa i zachodnia), w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, zintensyfikowane zostały działania kontrolne funkcjonariuszy w strefach nadgranicznych i wewnątrz kraju. Powierzone im zostały obowiązki, takie jak:

- ochrona szlaków komunikacyjnych o szczególnym znaczeniu międzynarodowym przed przestępczością (mobilne patrole);
- zapewnienie bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej (lotniczej, drogowej, kolejowej, morskiej);
- patrolowanie miejsc publicznych, w których gromadzą się cudzoziemcy (np. targowisk, dworców, giełd) celem kontroli legalności pobytu i zatrudnienia.

Istotnym zadaniem Straży Granicznej jest rozpoznawanie rejonów szczególnie zagrożonych przestępczością, w tym przestępczością zorganizowaną. Wykrywaniem przestępstw oraz ściganiem ich sprawców zajmują się funkcjonariusze pionu operacyjno-śledczego. Zadania te realizują niejednokrotnie we współpracy z policją. Na zlecenie prokuratury lub sądu gromadzą materiały dowodowe pozwalające na wszczęcie postępowania karnego. Funkcjonariusze prowadzą również postępowania administracyjne dotyczące cudzoziemców w sprawach takich, jak: wydawanie zezwoleń na przekroczenie granicy, w tym wiz w szczególnych sytuacjach); unieważnianie wiz; odmowa wjazdu na terytorium Polski; określanie czasu pobytu w kraju; nakazanie przebywania w określonym miejscu do czasu transportu w ramach zawrócenia; wydawanie decyzji o zobowiązaniu do opuszczenia kraju. Przyjmują oni również wnioski o nadanie statusu uchodźcy. Prowadzą rejestr osób ubiegających się o status uchodźcy i o udzielenie ochrony uzupełniającej. Udzielają wojewodom informacji niezbędnych przy rozpatrywaniu wniosków cudzoziemców o zgodę na zamieszkanie na czas określony, osiedlenie się i inne formy legalizacji pobytu. Ponadto przygotowują wnioski do wojewody o wydanie decyzji o wydaleniu i występują do sądu o zgodę na umieszczenie cudzoziemca w ośrodku strzeżonym lub areszcie w celu wydalenia.

Funkcjonariusze Straży Granicznej posiadają uprawnienia o charakterze policyjnym i mogą:

- legitymować oraz zatrzymywać osoby, w przypadkach wskazujących na popełnienie przestępstwa i doprowadzać je do właściwego organu Straży Granicznej, sądu lub prokuratury;
- kontrolować środki transportu poruszające się po drogach publicznych pod kątem spełnienia przez nich wymogów wynikających z przepisów ruchu drogowego;
- obserwować i rejestrować, przy użyciu środków technicznych służących do rejestracji obrazu i dźwięku, zdarzeń na drogach oraz w innych miejscach publicznych;
- nakładać grzywny w drodze mandatu karnego za wykroczenia;

- podejmować czynności służbowe w stosunku do osób naruszających obowiązujący porządek prawny i w razie konieczności używać środków bezpośredniego przymusu, a w sytuacjach ekstremalnych (zagrożających bezpieczeństwu, życiu) broni palnej.

Funkcjonariusze pracujący w Straży Granicznej, poza wyżej opisanymi zadaniami, wykonują również pracę na stanowiskach związanych z: logistyką, obsługą techniczną, łącznością i informatyką. Wykonują też prace administracyjno-biurowe (finanse, kadry i szkolenia), są zatrudnieni w laboratoriach, strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców i aresztach w celu wydalenia, a także jako wykładowcy w ośrodkach szkolenia. W Straży Granicznej pracują również specjaliści: prawnicy, tłumacze przysięgli, fachowcy obsługujący samoloty, śmigłowce i statki morskie.